Балада про тінь капітана

ПРОЛОГ

Вітер оре синє море. Корабель гуляє.
Чорна галка кличе палко, близько вже земля є.

Пісня І

Як граєш у карти чи з чарки вино п'єш, о друже мій,
в гарячці з туманом тяжким замороки одруженій,

бач, щоб за хвилину цю не заплатив ти задорого,
коли тебе тінь твій покине й твоїм стане ворогом.

Послухай: в одному містечку на морському березі
уже похилився над пристанню літеплий березень.

Тут порт закосичений, наче квітками, фрегатами.
Дах неба над ним є сивастими хмарами латаний.

Завішений в порті двигар – величезне коромисло
над містом, над садом, розквітлим торговлею й промислом.

На кожному боті піднесена щогла, мов палиця,
а прапор, на щоглі завішений, барвами палиться.

Обсмалені вітром обличчя моряцькі на палубі;
у тиші спокійних ночей без хвиль шуму не спали би,

у школі вітрів та тайфунів боротися вивчені,
не знають, що ляк переможуть у кожній притичині.

Лиш бовдурів шум розлягається піснею лункою.
Струнký капітан на поруччі опертий із люлькою.

Канати потяли долоні у тисячні борозни,
волосся вже сивіє, наче прикрашене в борошні.

ПОЯСНЕННЯ

На дворі буревій,
у корчмі портовій
на столі джину збан.
З чортом грає в карти
(це не жарти, це не жарти)
молодий капітан.

Пісня 2

Покинули міста базар і засмічене торжище.
Гей, вітре, гей, вітре, ще грай нам і прапором торгай ще.

Стоїть на сторожі, мов чапля, керманич при демені.[34]
Напружені м'язи моряцькі, мов линви та ремені.

По хвилях вітри сновигають заблукані поповзом,
і ніч виїжджає з-за обрію темряви повозом.

Блідим по воді молоком розіллється блиск місяця;
мов прапор, хмаринки на щоглах повісяться.

Сердито тайфун лопотав корогвами, мов косами;
чардак[35] колихався, обсипаний густо матросами.

Ночами та днями пливуть кучугурам хвиль напросто,
давно не вітав їх зелений на дереві паросток.

Гей, дні, на широких морях перебуті чи вузинах!
Все скоро минає, скоріше від лоскоту пужална.

Темп часу не став, у бігу все шалене прискорення.
Із серця біль рвав, видирав до саміського кореня.

Та де б не поїхав, гонило за ним завжди чучело;
у серці гонило щось дивне його та все мучило.

Минають південні моря із містами, де пагоди.
Ніде вже не можна знайти цьому серцеві злагоди.

ПОЯСНЕННЯ

На дворі буревій,
у корчмі портовій
на столі в чарці джин.
Нещасний, нещасний,
хто бісові програв тінь власний.
Дівчина та джин – єдиний лік на сплін.
Гей, джину вщерть,
гей, джину вщерть!
Море, дівчина та джин – єдиний лік на смерть.

П існя 3

Вертають із бур, із дощів, завірюх перемочені,
голодні, невиспані, втомлені та в знеохоченні.

Причалив, приплив корабель до далекої пристані.
Під шум морських грив проминали вмить дні дикі, пристрасні.

Моряцькі пісні поплили по тавернах у гавані,
неначе вино для сердець, що від туги поламані.

І тисяча ламп заблистіла в розбавленім городі.
Обнажене тіло дівоче й скуйовджені бороди.

За хвилею хвиля лягає під вітром в зневоленні.
Регочуть матроські обличчя шорсткі, неоголені.

Хрипкий саксофон тут хихикає басом за скрипкою,
танок тупотить під ритм мелодією дикою.

Танечниць перегнуті постаті п'яно без сорому.
Що ж може, однак, помогти капітанові хворому?

Востаннє уста цілував, мав знов їхати в подорож,
за щастя пив. Тінь його встала зі стін, пішла ходором.

З рук вилетів келех із гуком. Кругом все у померках.
В обіймах її зверещав капітан в диких обертах.

Дарма, капітане, даремно взиваєш ти помочі.
Втекли всі. Самітні замовкли вмить вигуки поночі.

Пояснення

На дворі буревій,
у корчмі портовій
на столі джину збан.

Та не йде вже пиття.
Під столом без життя
молодий капітан.

Епілог

На синьому небі почали вже зорі виблискувати,
у сяєві білому хвилі тихенько полискувати.